

Socialnämnden

Beräkning av behov av äldreomsorg åren 2005 - 2010

SAMMANFATTNING

Förvaltningen har gjort beräkningar av behovet av permanenta platser i särskilt boende samt behovet av hemtjänst för de kommande åren. Beräkningarna bygger på intern statistik samt befolkningsprognoser från maj 2005.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet personer över 65 år i kommunen med cirka 28 % till 6500 personer till och med 2010. Detta gör att behovet av platser ökar. Behovet ökar dock inte så markant som tidigare beräkningar har visat eftersom andelen som är i behov av särskilt boende beräknas minska. På grund av omvandlingen av servicehuset och ombyggnad antas det tillkomma ett antal platser under planperioden. Den ökning av platsbehovet som finns kan också tillgodoses genom utökad budget för köp av plats.

Det faktum att Tyresögården planeras att läggas ned i slutet av 2007 medför dock att det finns behov av ett nytt äldreboende med 20-25 platser. Därefter beräknas platsbehovet öka med cirka 5 platser årligen. Även lokalbehovet för dagverksamheten på Tyresögården, 18 platser för minneshandikappade, måste tillgodoses 2007.

Vad beträffar hemtjänsten görs en framräkning av både antalet personer i behov av hemtjänst samt antalet timmar som kommer att utföras. Olika satsningar inom hemtjänsten och inom kommunen gör beräkningarna osäkra. Även det faktum att antalet hemtjänsttimmar varierar mycket under en kort tid gör att en prognos över fem år blir till viss grad osäker. Slutsatsen är att hemtjänstbehovet ökar årligen med cirka 5000 till 7000 timmar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

- Socialnämnden antar socialförvaltningens beräkning av behov av äldreomsorg åren 2005 - 2010.

Anita Brynje
Förvaltningschef

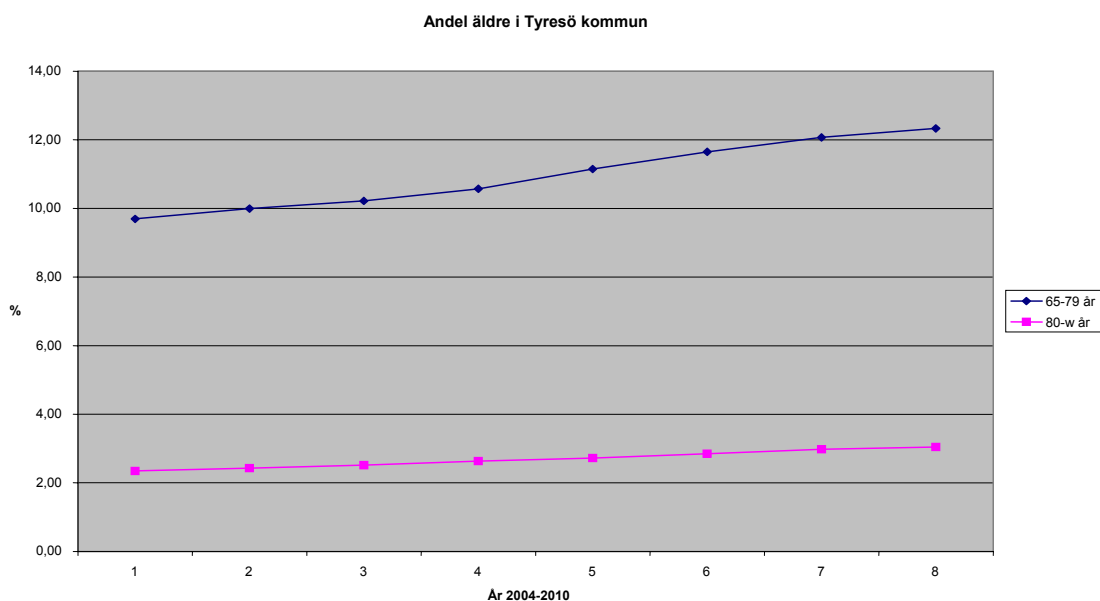
Catarina Stavenberg
Utvecklingschef

UNDERLAG

Beräkningar av behoven av äldreomsorg kommande 5 årsperiod revideras årligen för att anpassas till befolkningsutvecklingen och ändrade behov. Antalet personer 65 år och äldre i Tyresö kommun är idag 5107 personer och beräknas att öka till cirka 6550 personer år 2010(ökning 28 %). Detta skulle då motsvara ungefär 15 % av Tyresös befolkning mot dagens 12 %.

Befolkningsprognos

År	Antal 65-79 år	Antal 80-w	Totalt 65-w år
2004	3936	952	4888
2005	4110	997	5107
2006	4266	1049	5315
2007	4473	1113	5586
2008	4772	1164	5936
2009	5027	1227	6254
2010	5250	1297	6547

Större delen av personerna 65 år och äldre i Tyresö kommun har ingen kommunal biståndsbedömd insats. Av personer 65 år och äldre i Tyresö kommun 2004 är det cirka 5 % som bor permanent på ett särskilt boende (*i detta räknas servicehuset*). När endast personer 80 år och äldre studeras ökar andelen som bor på särskilt boende inom kommunen till cirka 18 %.

Av de personer i Tyresö kommun som är 65 år och äldre är det ungefär 6 % som har hemtjänstinsatser och av personer över 80 år är det 17,8 % som har hemtjänstinsatser. I dessa insatser räknas inte personer med enbart trygghetslarm eller omvårdnadsbidrag.

BEFINTLIG VERKSAMHET

Särskilt boende

Tyresö kommun har för närvarande 208 permanenta platser i särskilt boende. I budgeten för 2005 finns medel för köp av 13 platser. Antal personer som hade köpt plats eller plats där kommunen hade betalningsansvar under 2004 var 76 personer. Antalet köpta dygn motsvarar på 13,58 helårsplatser. Eftersom det 2004 rådde brist på både permanentplatser och korttidsplatser var flera av de permanenta platserna upptagna av personer med behov av korttidsplacering och vice versa.

Hemtjänst

Under 2004 utförde hemtjänsten insatser hos totalt 371 personer över 65 år. Behovet av insatser varierar från enbart service till omfattande omsorgsbehov med besök flera gånger om dygnet. Antalet personer med hemtjänst har ökat något de senaste åren, medan antalet timmar per vårdtagare i genomsnitt har minskat från cirka 36 timmar per vårdtagare och månad 2003 till 34 timmar per vårdtagare och månad 2004. Enligt prognosen för 2005 verkar denna trend vara ihållande.

Personer som bor kvar i ordinärt boende har tillgång till kompletterande verksamheter som korttidsboende och dagverksamhet. Olika satsningar görs nu även inom äldreomsorgen för att möjliggöra kvarboende i det ordinära boendet så långt som möjligt. Bland annat kommer en tjänst att inrättas för att hjälpa äldre med enklare sysslor som t ex hänga gardiner och byta glödlampor för att undvika fallskador.

FRAMTIDSUTSIKTER

Behovet av permanenta platser för äldre

I Tyresö kommun ökar antalet och andelen personer över 65 år för varje år. Trots detta finns det för närvarande inget behov av att tillskapa ytterligare platser utöver de som tillkommit genom omstrukturering av servicelägenheterna och möjlighet att köpa platser.

Det kommer även genom servicehusomvandlingen att tillkomma ytterligare ett antal platser fram till 2010 på grund av omstrukturering.

De beräkningar som har redovisats tidigare år har byggt på att behovet av särskilt boende skulle vara konstant hos de äldre. Siffrorna visar emellertid att behovet minskar både hos gruppen mellan 65 och 79 år och i gruppen 80 år och över, vilket i sin tur leder till att sambandet att ökad andel äldre i befolkningen automatiskt leder till ett ökat behov i *samma utsträckning* inte stämmer.

Det som påverkar hur många som är i behov av permanent särskilt boende är särskilt hälsoutvecklingen, hur utbyggd och effektiv hemtjänsten är, stödinsatserna till anhöriga samt omfattningen av annat stöd som kan ges i hemmet. Även det ökade utbudet av seniorbostäder bedöms påverka behovet.

Vilka kommer att behöva plats på särskilt boende?

Enligt den utveckling som kan påvisas under senare tid blir befolkningen som är i behov av omsorg eller särskilt boende allt äldre. Befolkningen är alltså friskare längre och när

de väl är i behov av särskilt boende är de i behov av större omvårdnad än förr. Detta medför att behovet av platser inte ökar i proportion till antalet äldre i kommunen.

Kan behoven tillgodoses i ordinärt boende?

Målet inom kommunen är att de äldre skall beredas möjlighet att bo kvar i sitt ordinära boende så långt som möjligt. Detta uppnås genom satsningar på hemtjänst samt övriga stödinsatser för äldre i ordinärt boende. De faktorer som påverkar möjligheterna att bo kvar har visat sig vara till exempel ett rikt nätverk av anhöriga och vänner, någon anhörig som hjälper i hemmet, väl utvecklad hemtjänst, stöd till anhöriga, dagverksamhet samt korttidsvård/växelvård.

Forskningen kring åldrandets sjukdomar har medfört att människor är friskare längre upp i åldrarna vilket påverkar behovet av platser. Även det faktum att man har möjlighet att bo kvar i ordinärt boende även fast omvårdnadsbehoven är stora gör att behovet av platser påverkas.

För att ytterligare underlätta kvarboendet i ordinärt boende inleds samarbete med de största hyresvärdarna/bostadsrättsföreningarna inom kommunen för att se över möjligheten att öka tillgänglighet, anpassa lägenheterna. Exempel på åtgärder är att inte bara lägenheterna anpassas efter individen utan att även trappuppgång och utemiljö i närområdet ses över. För hyresrätterna kan även kösystemen ändras så att äldre personer lättare får tillgång till lämpliga lägenheter.

Det pågående projektet inom hemtjänsten att arbeta med ett rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt förväntas utveckla de äldres kapacitet att klara av dagliga aktiviteter och därigenom möjliggöra kvarboende i större utsträckning.

Personer med minneshandikapp

Demensprevalensen, d v s personer med demenssjukdomar är mycket låg före 60 års ålder, men ökar markant ju äldre vi blir. Risken att utveckla demens ökar drastiskt i hög ålder.

Antal med demenssjukdom

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
65-w	273	289	303	319	333	351	371

I Tyresö kommun finns idag, enligt en uppskattning av kommunen demenssjuksköterska, cirka 290 personer över 65 år med medelsvår till svår demens. En grov bedömning är att ungefär 20 % av de demenssjuka är i behov av ett gruppboende medan cirka 60 % av dessa har ett omsorgsbehov som kan tillgodoses med omvårdnadsinsatser i ordinarie bostad. På grund av att det är så hög andel som kan få sina behov tillgodosedda i hemmet är det viktigt att hemtjänsten har den erforderliga kompetensen för denna grupp.

Kommunen har även en väl utbyggd dagvård (18 platser) som ger möjligheten att vårdas och aktiveras dagtid och avlastning för anhöriga vilket ger en ökad möjlighet till kvarboende i ordinärt boende. Växelvård i korttidsboende ger även ökad möjlighet till kvarboende genom att möjlighet ges till vård under en kortare tid samt att det ger ett stöd och avlastning för anhöriga.

Andel med behov av plats på särskilt boende

Utgångspunkten för de olika beräkningarna som har gjorts i detta dokument är den befolkningsprognos som finns inom Tyresö kommun. Tabellen på sidan 2 visar hur utvecklingen ser ut beträffande andelen äldre i Tyresö. Det visar sig att antalet personer över 65 år ökar med ungefär 250 - 300 personer per år. För att beräkna behoven framåt har åren 2002-2004 studerats för att säkerställa en trend för att sedan kunna prognostisera framtiden. Eftersom andelen personer i de olika åldersgrupperna som är i behov av särskilt boende har sjunkit kommer dock inte befolkningsökningen att vara allenarådande när man beräknar behovet av permanentplatser i särskilt boende. Eftersom Tyresö kommun eftersträvar att öka kvarboende och ett antal åtgärder har genomförts för att nå detta mål antas att andelen som är i behov av särskilt boende kommer att minska i enlighet med tabellen nedan. Det är idag en högre andel av personer 80 år och äldre som bor i äldreboende i Tyresö jämfört med medelbehovet i länet och riket. Andelen i Tyresö beräknas minska till samma nivå som medelbehovet i Stockholms län år 2006 respektive riket år 2008.

Som utgångspunkt för behovet har använts det behov som har rapporterats till SCB avseende 1 oktober 2004 i deras statistik Äldre – vård och omsorg 2004.

I den statistik som redovisas i Äldre – vård och omsorg 2004 ingår boende i servicehus. På grund av detta har i analysen avräknats de personer i servicehuset som efter omvandlingen inte längre bedömdes vara i behov av särskilt boende. Det var 42 personer som inte bedömdes vara i behov av särskilt boende efter omvandlingen. Detta gör att det verkliga behovet är mindre än vad SCB:s statistik ger vid handen.

Behovstabell

År	Behov 65-79 år	Behov % 65-79	Behov 80-w år	Behov % 80-w	Behov totalt	Behov exkl. servicehus
2004	70	1,78	173	18,17	243	201
2005	69	1,68	178	17,9	247	205
2006	67	1,58	186	17,7*	253	211
2007	66	1,48	195	17,5	261	219
2008	66	1,38	201	17,3**	267	225
2009	64	1,28	210	17,1	274	232
2010	62	1,18	219	16,9	281	239

* Medelbehovet i Stockholms län 1 oktober 2004 var 17,7 % för personer över 80 år.

** Medelbehovet i Sverige 1 oktober 2004 var 17,3 % för personer över 80 år.

Vid analys av platsbehovet bör beaktas att en belägningsgrad på cirka 90-95% är vad som är möjligt och rimligt. Detta gör att i tabellen nedan, där det räknats med en belägningsgrad på 100 %, verkar som att Tyresö kommun år 2005 skulle ha tomma platser. Detta är alltså på grund av att belägningsgraden inte har beaktats.

2006 utökas antalet korttidsplatser genom omstrukturering av servicelägenheter (Viljan + 5 platser). Detta får till följd att belägningsgraden på permanenta platser kan öka.

Platsbehov

År	Behov exkl. servicehus	Antal egna platser	Antal köpta platser i budget	Differens
2004	201	194	7	0
2005	205	208	13	16
2006	211	208	13	10
2007	219	208	13	2
2008	225	208	13	- 4
2009	232	208	13	-11
2010	239	208	13	-18

I tabellerna ovan visas ett konstant antal permanenta platser fram till 2010. Det har alltså inte tagits i beaktande planerna att avveckla Tyresögården mot slutet av 2007, vilket skulle resultera i ett behov av ytterligare 17 permanentplatser. Även det faktum att det övervägs att, på grund av den nuvarande boendestandarden, delvis göra om avdelningarna Syrenen och Kastanjen till korttidsplatser gör att antalet permanentplatser kommer att förändras. Det kommer även inom planperioden att tillkomma ett antal permanentplatser genom ombyggnader inom Björkbackens äldrecentrum (omstrukturering av servicelägenheter). Det rör sig då om till exempel gavellägenheterna i Björkdalen samt en plats på avdelningen Vitsippan. Slutsatsen är att den brist på platser som beräknas uppkomma 2007/2008 kan tillgodoses genom köp av plats (utökade budgetmedel motsvarande cirka 5 platser på år).

BERÄKNING AV BEHOV AV HEMTJÄNST

Vid beräkning av behovet av hemtjänst har åren 2003 till augusti 2005 undersökts för att beräkna andel av olika åldersgrupper som är i behov av hemtjänst. Trenderna visas i tabellen nedan.

Behov av hemtjänst

År	65 - 79 år	80 – w år	Totalt
2003	2,71 %	20,03 %	277
2004	2,63 %	18,25 %	278
2005 aug	2,77 %	17,30 %	286

Av detta framgår att antalet hemtjänsttagare ökar. Detta är helt i enlighet med vad som är målet inom kommunen eftersom kvarboendepincipen medför ett ökat behov av hemtjänst.

Prognosen över framtida behov inom hemtjänsten är osäker eftersom trenden inom gruppen 65-79 år är mycket osäker. På grund av att trenden ser ut som den gör bör man välja att beräkna behovet efter medelbehovet under åren 2003-2005. Detta skulle då ge ett behov för gruppen 65-79 år på 2,7 % och för gruppen 80-w år på 18,5 %.

År	Antal 65-79 år	Antal 80-w	Behov 65-79 år	Behov 80-w år	Totalt beräknat behov
2004	3936	952	106	176	282*
2005	4110	997	111	184	295*
2006	4266	1049	115	194	309
2007	4473	1113	121	206	327
2008	4772	1164	129	215	344
2009	5027	1227	136	227	363
2010	5250	1297	142	240	382

* Beräknat efter procentsatsen ovan.

Enligt 2004 års bokslut var antalet utförda och ersatta timmar 115 572. Detta skulle då ge ett medeltal av utförda timmar per användare av cirka 410 timmar per år. Om detta skulle vara fallet och detta antal timmar beräknas vara konstant under den tid vi tittar på ser prognosen ut enligt tabellen nedan.

Som nämnts ovan har hemtjänsten börjat med ett projekt för att få ett mer rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt inom Tyresö kommun. Detta projekt bedöms innebära att det finns ett behov av utökad tid för att utföra hemtjänstinsatser. Projektet förväntas bidra till ökade möjligheter till kvarboende. Enligt projektets planering skulle det innebära en ökning med cirka 2000 timmar per år. Detta är därför infört i tabellen nedan.

År	Totalt beräknat behov	Totalt beräknade timmar
2004	282	115572
2005	295	120950+2000=122950
2006	309	126690+2095=128785
2007	327	134070+2217=136287
2008	344	141040+2332=143372
2009	363	148830+2461=151291
2010	382	156620+2590=159210